

Flor: Haandbog i den danske Litteratur

Bogen

C. Flor: *Haandbog i den danske Litteratur* (eller: *Dansk Læsebog, tredje forandrede Oplag*). Kiel, 1844 (første udgave: 1831)

Bogen er i flere henseender speciel, ikke mindst for Haderslev Katedralskole.

For det første er det en **dansk bog** (i to ord). Den handler om dansk litteratur, hvilket iflg. bogens forfattere er en vigtig vej til at forstå et folks nationale egenart. Mere konkret rummer bogen tekstuddrag fra forfattere og berømte værker hele vejen op gennem Danmarks litteraturhistorie – vi begynder med middelalderens landskabslove og slutter med **Johan Ludvig Heiberg**, der levede på den tid, bogen udkom.

For det andet er bogen en **danskbog** (i ét ord) – eller rettere: En undervisningsbog til brug for undervisningen i faget dansk i de såkaldte "lærde skoler" (vore dages gymnasier). Noget sådan lyder måske ikke af det store, når man ser, hvad der er på markedet indenfor den genre nu om stunder. Men **Chr. Flors** bog er faktisk en af de første af sin art – hvilket afspejler, at også faget dansk var nyt på den tid, bogen blev udgivet.

Og endelig for det tredje er bogen en **dansk danskbog**. **Chr. Flor** fik den nemlig også udgivet på tysk. Hvorfor det? Jo, fordi så kunne rigets tysksprogede borgere i hertugdømmerne Slesvig og Holsten – herunder ikke mindst de unge mennesker, der var elever på disse hertugdømmers lærde skoler, f.eks. Haderslev – også stifte bekendtskab med den danske litteraturs hovedværker.

Forfatteren

Forfatteren **Chr. Flor** (1792-1875) var vel skikket til at udgive en bog om Danmarks litteratur. Selv om han var af norsk afstamning, meldte han sig under fanerne ikke blot i det københavnske litterære **guldaldermiljø**, men også i **forsvaret for fædrelandet**, dels under Englandskrigene 1807-14, dels under Treårskrigen 1848-50. Men først og fremmest var **Flor grundtvigianer**. Ligesom den store **Grundtvig** følte og indså han klart, at et folks egenart ikke mindst skal søges i nationens fortid, sprog og myter, herunder: dens litteratur. Det budskab var **Flor** en gudbenådet formidler af, idet han som kun de færreste formåede at begejstre såkaldt "almindelige mennesker" for den nationale arv.

Han var kort sagt glødende national, og virkede som **ildsjæl for danskhedens sag** på en lang række felter, ikke mindst i det område, hvor man følte, at danskheden var truet: I Sønderjylland. Som det ses, er bogen trykt i Kiel, hvilket afspejler, at **Flor** fra 1826 havde været ansat ved Kiels universitet som professor i dansk litteratur. Senere engagerede han sig i alt, hvad der kunne bidrage til danskhedens udbredelse og befæstelse i Sønderjylland. F.eks. var det ham, der stod bag udgivelsen af det første dansksprogede blad i Nordslesvig, **Dannevirke** (det der senere blev til vore dages **Jyske Vestkysten**) i Haderslev i 1838.

Men først og fremmest huskes **Flor** som grundlæggeren af Nordens, ja, verdens, første folkehøjskole: **Rødding Højskole**. Da Sønderjylland blev tysk i 1864, var **Flor** den, der stod bag overflytningen af højskolen fra Rødding til Askov.

Baggrunden

Baggrunden for **Flors** virke – herunder hans bøger – var opkomsten af **den danske bevægelse i Nordslesvig** i begyndelsen og midten af 1800-tallet. Egentlig begyndte det hele med, hvad man – ikke uden en vis ret – opfattede som tysk kulturs fremtrængning syd fra op igennem Holsten og det sydlige Slesvig. Her så man

en klar trussel mod dansk kultur og egenart i det nordlige Slesvig, altså f.eks. et område som Haderslev og omegn, hvor langt størstedelen af befolkningen var dansksproget.

For at imødegå denne udvikling tog man fat over en bred front, hvor målet var at trænge ud i alle samfundets dele, og hvor man tillige kunne vække opmærksomhed om den gode sag hjemme i "det gamle land", d.v.s. det egentlige Danmark nord for Kongeåen.

Begejstringen fejlede i hvert fald ikke noget. Først langt senere gik det op for folk, hvilke farlige følelser og stemninger den slags også kunne udløse: Spændinger mellem dansk og tysk og i sidste ende: Krig.

Men konklusionen er, at vi her står overfor **en af de allerførste danskbøger**, der er blevet brugt (ganske vist: i tysk oversættelse) her på skolen – Haderslev Katedralskole – på et tidspunkt, hvor undervisningssproget stadig var tysk.